

vochtige strand en ootmoedig klinkt het dan: „O Heere mijn God, wat zijn wij zondige menschen, dat Gij onzer gedenkt en ons zulk een heerlijke victorie geeft! U zij de lof en de dank tot in eeuwigheid!”

Maar diezelfde Maurits, die zich hier zoo kinderlijk neerbuigt voor zijn Vader in den hemel, trad tijdens de godsdiensttwisten fier Van Oldenbarnevelt tegemoet met de woorden: „Het is met veel oratiën en verbloemde redenen niet te doen, maar (kloppend op het gevest van zijn rapier) hier, hiermede, zal ik de religie, die mijn heer vader in dese landen geplant heeft, verdedigen, en ik sal sien, wie mij dat beletten sal. Monsieur Barneveldt, ik heb mijn eer zoo lief als gij de uwe.”

Met zulke uitspraken wisten de Oranjes ons volk te pakken.

Of eigenlijk is dit niet het juiste woord. Ze leefden uit denzelfden wortel, de Oranje's en het Nederlandsche volk, en daaruit was te verklaren die geestelijke harmonie, die er de eeuwen door tusschen hen en ons volk bestond.

Geen tirannie kon deze harmonie verstoren; denk slechts aan de dagen van Jan de Witt.

Wat zijn er in die dagen niet een pogingen gedaan, om Oranje en ons volk van elkaar te vervreemden. Maar het gelukte niet. Als in 1672 de Prins Amsterdam bezoekt, grijpt op den Heiligen weg een eerbare vrouw den Prins, die te paard zit, bij het been en snikkend roept ze uit: „mijn prince, mijn prince.” Het is de regent Hans Bontemantel, die het gezien en in zijn dagboek opgeteekend heeft. Hij begreep toen, dat Jan de Witt geen schijn van kans had. Want de liefde tot Oranje gold een beginsel. Zij vond niet haar oorzaak in uiterlijke praal, in ontzaglijke successen, maar zij hing samen met het beste, wat er leefde in ons volk, met zijn religie.

Daardoor is ook het merkwaardige verschijnsel verklaard, dat de liefde tot Oranje sterker was, naarmate dit geslacht meer verdrukt werd. De dagen van Jan de Witt leeren dit. Toen is het liedje geboren: „Al is ons Prinsje nog zoo klein.” En niet anders was het in den Patriotten- en in den Franschen tijd.

We zien in de geschiedenis van andere volken, dat, naarmate de roem van den volksheld afneemt, ook de liefde van het volk voor dien held verflauwt. Zoo is het hier nimmer geweest.

Leven uit het verleden, dat deden we steeds, en dat doen we nog. Denk aan het jaar 1672: de Franschen in het hart des lands. Men kent de uitdruk-

king: de regeering radeloos, het volk redeloos en het land reddeloos. Meer dan een aardige woordspeling is dit intusschen niet. Want het is geheel bezijden de waarheid.

's Lands vaderen waren allesbehalve radeloos, want ze benoemden Prins Willem tot kapitein-generaal en zetten het land onder water. Het volk was niet redeloos; het rekende alleen maar af met hen, die het aansprakelijk stelde voor 's lands ongeluk. En evenmin was het land reddeloos, want reeds een jaar na den inval was er geen Franschman meer in Nederland. Ook toen was het Oranje, door wien God heil beschikte. En ook deze Oranje wist zich een knecht des Heeren, uitvoerder van Zijn hoogen wil.

En als dezelfde Willem Henrick jaren later den aanval op Engeland onderneemt, schrijft hij aan den Vorst van Waldeck, één der voorvaders van Koningin Emma van Waldeck-Pyrmont, die één zijner legeraanvoerders was: „Op den Heere alleen heb ik mijn vertrouwen gesteld, en van Zijn genade verwacht ik alles.” Zijn vertrouwen werd niet beschaamd.

Niet door eerzucht gedreven ging hij naar Engeland, maar terwille van het Protestantisme en de vrijheden van dat land.

En zijn poging slaagde. Hij verdreef de tirannie en besteed den troon der Stuarts. Maar al regeerde hij in Engeland, zijn hart bleef aan Holland hangen. Het was een blijde Januari-dag, toen hij, voor korten tijd terug uit Londen, omstuwd door een jube-

lende menigte, van Scheveningen naar Den Haag trok en later zich als vanouds voegde bij de schaatsenrijders op den Hofvijver.

We zouden op deze wijze kunnen voortgaan. Het boek van onze Vaderlandsche historie is zoo buitengewoon rijk. We zien daarin, hoe Gods hand ons volk steeds heeft geleid. Hoe Hij steeds weer, wanneer de nood op het hoogst was, uitkomst heeft gegeven. Daarvoor gebruikte Hij de eeuwen door steeds de Oranjes. We leven uit de historie; we lezen in het boek der historie, want dat boek werd door Gods eigen hand geschreven. Niet Vorsten en veldheeren maken de geschiedenis; het is God alleen, die de geschiedenis der volken schrijft.

Deze wetenschap troost ons, vooral in dagen van druk en benauwdheid, als de Heere, naar het woord van Stadhouders Willem V, een twist heeft met Nederland.

Dan lezen we weer, dan zingen we eveneens onze oude nationale hymne, het eenig-schoone Wilhelmuslied, geboren in den bangsten tijd van ons volksbestaan, en die klanken van bijna vier eeuwen geleden troosten nog ons hart, als we hooren:

Lijdt u, mijn ondersaten,
Die oprecht sijt van aert:
Godt sal u niet verlaten,
Al sijt gij nu beswaert;
Die vroom begheert te leven,
Bidt Godt nacht ende dach,
Dat Hij mij cracht wil gheven,
Dat ick u helpen mach.

P. de Zeeuw J.G.zn

HET ROODE KRUIS-BOEK

De Nederlandsche Vereeniging voor het Roode Kruis werd door Z.M. Koning Willem III bij besluit van 19 Juli 1867 in het leven geroepen en heeft steeds de volle belangstelling van ons Vorstenhuis gehad. Prins Hendrik was jaren lang voorzitter, en na zijn dood nam zijn dochter, Prinses Juliana, de open plaats in. Met het doel, deze vereeniging te steunen, werd een boek samengesteld door een groot aantal auteurs, waardoor een prettige afwisseling is verkregen. *) Natuurlijk bekleedt de Roode Kruisgedachte de voornaamste plaats.

Florence Nightingale, de „dame met de lamp,” is baanbreker geweest, op het gebied der ziekenverpleging niet alleen in 't algemeen, doch ook in 't bijzonder wat betreft de verzorging der gewonden op de slagvelden. Gedurende den Krimoorlog, dus reeds in het midden der vorige eeuw,

heeft zij, vrouw van meer dan gewone organisatorische gaven, menigen bitteren nood gelenigd, menigen wantoestand ook uit den weg geruimd. De gangbare uitdrukking „dame met de lamp” doet haar eigenlijk niet geheel recht, want Florence, hoewel een „dame” in dien zin dat zij van goeden huize was, wist van aanpakken! En haar werkzaamheden bepaalden zich waarlijk niet tot een avondlijke ronde door de zalen. Miss Nightingale heeft harde woorden moeten hooren van haar verwanten en vrienden, toen haar besluit: zich aan de ziekenverpleging te wijden, door haar ten uitvoer werd gelegd. Want de verpleging had zóó'n slechten roep door de onkunde, het wangedrag zelfs, van hen, die er hun beroep van maakten, dat, zoo meende men, geen fatsoenlijke vrouw er zich eigenlijk mee bemoeien kon. Doch